

Oprichting Warmtebedrijf & Rechtsvormen

Gemeente Nieuwkoop | Duurzaamheid | Ter Aar

Versie: 12 augustus 2024 *definitief*

Opgesteld door: Sweco Nederland

Inhoud

1. Inleiding	3
2. De keuze voor een rechtsvorm	4
2.1 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en Stichting	5
2.2 De BV is de meest geschikte vorm voor het oprichten van een warmtebedrijf	11
3. De holding structuur	12
4. Advies	14
Bijlagen.....	15
Bijlage 1. Rechtsvormen voor het warmtebedrijf	15
Bijlage 2. Voorbeeld statuten overdrachtsbeperking aandelen	18
Bijlage 3. Casestudy Warmtebedrijf Holding Zwolle BV	20
Bijlage 4. Zeggenschap binnen een BV	22

1. Inleiding

In Nederland zijn we bezig met een belangrijke transitie op het gebied van duurzame warmte, we streven naar klimaatneutraliteit en aardgasvrije wijken. De rol van de gemeente in de warmtetransitie wordt steeds groter, zij krijgen meer regie en zullen het voortouw moeten nemen.

De gemeente als eigenaar van het warmtenet

Gemeente Nieuwkoop staat op het punt een ambitieuze stap te maken. Namelijk, het oprichten van een eigen warmtebedrijf. Hiermee onderscheiden zij zich als een ondernemende gemeente die het voortouw durft te nemen in de Nederlandse warmtetransitie.

Dit warmtebedrijf zal zich richten op de ontwikkeling en exploitatie van een warmtenet in het dorp Langeraar, dat onder de gemeente Nieuwkoop valt. De warmte en koude zal uit de bodem worden gehaald (WKO). De regeneratie van de WKO bron vindt plaats middels aquathermie verkregen uit het oppervlaktewater vanuit de Langeraar Plassen. De opslag van warmte is beoogd met twee Warmte-Koude Opslag (WKO) doubletten. Het warmtenet zal warmte leveren aan de nieuwbouw-appartementen, het Integraal Kind Centrum (IKC) de Poel en 342 bestaande woningen. 162 van deze bestaande woningen zijn in het bezit van de woningcorporatie 'Stichting Woondiensten Aarwoude'. Deze woningcorporatie heeft een intentieverklaring ondertekend om de woningen gereed te maken voor aansluiting op het warmtenet.

Het oprichten van een gemeentelijk warmtebedrijf is geen eenvoudige taak. Om de gemeente Nieuwkoop ondersteuning in dit proces te bieden heeft Sweco in de afgelopen vijf maanden verschillende uitdagingen en aspecten uitgezocht, waar de gemeente rekening mee moet houden. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken is de wens uitgesproken dat:

“Gemeente Nieuwkoop zich richt op 100% eigenaarschap van het warmtebedrijf. Zij behouden hier wel de mogelijkheid om bepaalde taken van het warmtebedrijf uit te besteden aan andere partijen.”

De volgende stap in het oprichten van het warmtebedrijf voor gemeente Nieuwkoop is het selecteren van de geschikte *rechtsvorm*. De rechtsvorm is de juridische vorm van een bedrijf. Wanneer een bedrijf opgericht wordt, moet er verplicht een rechtsvorm uitgekozen worden. De rechtsvorm bepaalt onder andere de aansprakelijkheid voor schulden van het bedrijf, het eigenaarschap en belastingverplichtingen.

Voor het op te richten warmtebedrijf wordt uitgegaan van een rechtsvorm met rechtspersoonlijkheid (zie bijlage 1 voor het volledige overzicht van mogelijkheden). Een 'rechtsvorm met rechtspersoonlijkheid' verwijst naar een juridische entiteit die als een aparte persoon wordt behandeld in de ogen van de wet. Dit betekent dat de entiteit zelfstandig kan handelen, contracten kan sluiten, eigendommen kan bezitten en aangeklaagd kan worden. Het heeft een onafhankelijke juridische status, los van de personen die erbij betrokken zijn, zoals eigenaren of leden.

2. De keuze voor een rechtsvorm

Uit een eerste analyse zijn drie geschikte rechtsvormen voor het opzetten van een gemeentelijk warmtebedrijf naar voren gekomen, namelijk de BV, NV en een stichting [bijlage 1]. De coöperatie is, ondanks dat deze rechtsvorm door de gemeente Nieuwkoop wordt ingezet in de ontwikkeling van o.a. zonnevelden, afgevalen als geschikte rechtsvorm voor het gemeentelijk warmtebedrijf vanwege het feit dat deze rechtsvorm minimaal twee personen dan wel ondernemingen vereist voor oprichting. De gemeente Nieuwkoop is voornemens om 100% eigenaar te worden van het warmtebedrijf.

Om de gemeente Nieuwkoop te ondersteunen in het kiezen van de meest geschikte rechtsvorm zetten wij in dit document deze drie rechtsvormen uiteen en zullen wij de voor- en nadelen toelichten. Een overzichtelijke weergave van de verschillende rechtsvormen is weergegeven op de volgende bladzijde [tabel 2.1].

2.1 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en Stichting

Tabel 2.1 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en stichting (1/5)

Besloten Vennootschap (BV)	Naamloze Vennootschap (NV)	Stichting
Wat is het?		
Een Besloten Vennootschap (B.V.) is een veel voorkomende rechtsvorm voor Nederlandse bedrijven. Het vormt een zelfstandige entiteit die juridisch gezien losstaat van de eigenaren. Hierdoor kan een BV contracten sluiten, eigendommen bezitten en aangeklaagd worden.	Gelijk aan een BV is de NV een kapitaalvennootschap, ook hier zijn aandeelhouders aansprakelijk tot de hoogte van de inleg. Het grote verschil tussen een NV en een BV is dat bij een NV de aandelen vrij verhandelbaar/ overdraagbaar zijn.	Een stichting is een mogelijke rechtsvorm die wordt gekozen om een ideëel doel na te streven. Het is een ondernemingsvorm zonder winstoogmerk. De stichting mag niet tot doel hebben het doen van winstuitkering aan het bestuur. Ook het overmaken van geld aan anderen dan de stichting is slechts toegestaan voor zover dit een ideëel doel heeft. In beginsel moet winst of omzet alleen ten goede komen tot het ideële doel van de stichting zelf.
Hoe worden aandelen doorgegeven?		
Bij een BV is het kapitaal verdeeld in aandelen, die in bezit zijn van de aandeelhouders. De aandelen kunnen niet vrij verhandeld (bijvoorbeeld op de beurs) worden. De aandelen van een BV kunnen alleen via een notaris overgedragen worden. Hoe dit gebeurt staat opgenomen in de statutaire regels en procedures. Dit houdt in dat de aandeelhouders van de BV zelf invloed hebben op hoe de aandelen overgedragen/ verkocht worden en hoe nieuwe aandelen op de markt gebracht worden.	Wat een NV onderscheidt van een BV is dat de aandelen vrij verhandelbaar zijn, bijvoorbeeld op de beurs. Dit houdt in dat aandeelhouders geen verantwoording hoeven af te leggen aan andere aandeelhouders wanneer zij aandelen verhandelen.	Binnen een stichting zijn geen aandelen dus kunnen deze ook niet doorgegeven worden.

Tabel 2.2 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en stichting (2/5)

Besloten Vennootschap (BV)	Naamloze Vennootschap (NV)	Stichting
Hoe is de zeggenschap georganiseerd?		
Zeggenschap ligt bij de aandeelhouders. De aandeelhouders van het warmtebedrijf zullen zelf ook rechtspersonen zijn, zoals een coöperatie van bewoners, gemeente Nieuwkoop zelf of een bedrijf. Alle aandeelhouders samen vormen de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA), dit is het hoogste orgaan van de BV. De aandeelhouders hebben in ieder geval de bevoegdheid om de directie (dagelijks bestuur) te benoemen en te ontslaan. De stemrechten zijn gebaseerd op het aantal aandelen wat een aandeelhouder bezit. Daarnaast bepalen de statuten welke beslissingen de directie zelfstandig kan nemen en bij welke beslissingen de instemming van de aandeelhouders nodig is. Ook kunnen er bepalingen opgenomen worden waarin een aandeelhouder meer invloed kan hebben op bepaalde onderdelen/onderwerpen. De invloed van een aandeelhouder hoeft dus niet altijd gebaseerd zijn op het aantal aandelen wat deze aandeelhouder in bezit heeft.	Gezien het kapitaal verdeeld is in aandelen hebben de aandeelhouders zeggenschap. De besluitvorming vindt plaats via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA), net zoals bij de BV. Een NV heeft een wettelijke verplichting om een AvA op te richten, dit is anders dan bij een BV waarbij het niet verplicht is. Verder zijn de regels omtrent bestuur en aandeelhouders gelijk aan die van een BV.	Binnen een stichting ligt de zeggenschap niet bij aandeelhouders zoals bij een BV of NV, maar bij het bestuur van de stichting.
Hoe wordt het bestuur en toezicht ingericht?		
Een BV heeft een bestuur of directeur grootaandeelhouder (DGA) dat verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken. Daarnaast kan er een Raad van Commissarissen* zijn die toezicht houdt op het bestuur. U kunt ook een <i>one-tier board</i> als toezicht kiezen.	Een NV heeft een Raad van Bestuur die verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken. Daarnaast is een Raad van commissarissen ¹ die toezicht houdt op het bestuur verplicht.	Bij een stichting worden de besluiten gebaseerd op het doel van de stichting en genomen door de kleine groep bestuurders van de stichting. Daarnaast kan er een Raad van Toezicht of Raad van Commissarissen ¹ zijn die toezicht houdt op het bestuur.

¹ In zo'n toezichtsorgaan kunnen de verschillende belangen en deskundigheden vertegenwoordigd worden. Daarbij kan gedacht worden aan de gemeente, de deelnemers, een energie coöperatie en deskundigen op het gebied van exploitatie van warmtenetten.

Tabel 2.3 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en stichting (3/5)

Besloten Vennootschap (BV)	Naamloze Vennootschap (NV)	Stichting
Hoe is de aansprakelijkheid geregeld?		
Binnen een BV ligt de aansprakelijkheid bij de rechtspersoon (dus de BV zelf). De eigenaren (aandeelhouders) van een BV zijn over het algemeen niet persoonlijk aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Hun aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag dat zij hebben geïnvesteerd in de BV, dit betreft dus de waarde van de aandelen. Hier kan alleen in bijzondere gevallen (bijvoorbeeld bij wanbeheer of fraude) een uitzondering voor worden gemaakt. Hierbij dient wel te worden vermeld dat er bij een 100% gemeentelijk warmtebedrijf geen juridische aansprakelijkheid bij de gemeente ligt voor schulden, maar dat de gemeente wel degelijk financiële nadelen kan ondervinden wanneer de BV aansprakelijk wordt gesteld voor disfunctioneren en financiële tegenslag ervaart.² Daarbij is de gemeente aansprakelijk voor het aanwijzen van een warmtebedrijf wat kan voldoen aan de wettelijke kaders.	Aansprakelijkheid bij een NV is gelijk georganiseerd aan de aansprakelijkheid bij een BV.	Bij een stichting is er sprake van beperkte aansprakelijkheid voor de bestuurders. Dit betekent dat de bestuurders in principe niet persoonlijk aansprakelijk zijn voor schulden en verplichtingen van de stichting. Hier kan alleen in bijzondere gevallen (bijvoorbeeld bij wanbeheer of fraude) een uitzondering voor worden gemaakt. Hierbij dient wel te worden vermeld dat er bij een 100% gemeentelijk warmtebedrijf geen juridische aansprakelijkheid bij de gemeente ligt voor schulden, maar dat de gemeente wel degelijk financiële nadelen kan ondervinden wanneer de stichting aansprakelijk wordt gesteld voor disfunctioneren en financiële tegenslag ervaart. Daarbij is de gemeente aansprakelijk voor het aanwijzen van een warmtebedrijf wat kan voldoen aan de wettelijke kaders.
Wat is het minimumkapitaal nodig om de rechtsvorm op te richten?		
Het minimumkapitaal dat nodig is om een BV op te zetten is € 0,01. In veel gevallen zullen financiers van vreemd vermogen, zoals banken/ investeerders, een eigen vermogen verlangen	Het minimumkapitaal dat nodig is om een NV op te zetten is € 45.000.	Er is geen minimumkapitaal vereist. In veel gevallen zullen financiers van vreemd vermogen, zoals banken/ investeerders, een eigen vermogen verlangen omdat zij het risico van het warmtebedrijf niet alleen willen dragen.

² Een voorbeeld van disfunctioneren is het niet kunnen leveren van warmte, zoals wettelijk is vastgelegd. Afnemers kunnen hier melding van maken bij de ACM. De ACM kan indien nodig een boete uitschrijven. Een boete kan, in combinatie met reparatiewerk, tot een financiële tegenslag binnen de BV leiden. Dit kan impact hebben op de geldstromen die gemeente heeft lopen in de BV.

omdat zij het risico van het warmtebedrijf niet alleen willen dragen.		
Hoe wordt de rechtsvorm opgericht?		
Een BV wordt opgericht door middel van een notariële akte. Deze akte bevat de statuten van de vennootschap en moet worden opgesteld en ondertekend door een notaris. Verder vindt er altijd een inschrijving in het handelsregister van de Kamer van Koophandel plaats.	Een NV wordt opgericht door middel van een notariële akte. Deze akte bevat de statuten van de vennootschap en moet worden opgesteld en ondertekend door een notaris. Verder vindt er altijd een inschrijving in het handelsregister van de Kamer van Koophandel plaats	Een stichting wordt opgericht door middel van een notariële akte. Deze akte bevat de statuten van de vennootschap en moet worden opgesteld en ondertekend door een notaris. Verder vindt er altijd een inschrijving in het handelsregister van de Kamer van Koophandel plaats

Tabel 2.4 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en stichting (4/5)

Besloten Vennootschap (BV)	Naamloze Vennootschap (NV)	Stichting
Hoe kan de rechtsvorm overgedragen worden?		
Een BV is relatief eenvoudig over te dragen. Dit zal gebeuren doormiddel van het overdragen van aandelen. Bij een BV zal dit altijd via een notaris lopen. Afhankelijk van de statuten kunnen daar verschillende regels en procedures voor gelden, deze regels worden zelf opgesteld door de oprichter(s) van de BV. Bij overdracht aan bijvoorbeeld een regionaal warmtebedrijf kan de ontvangende partij ook eisen stellen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een bepaalde mate van winst eisen om de risico's af te dekken. Dat kan binnen een BV.	Het overdragen van een NV gebeurt ook door het overdragen van aandelen. Anders dan bij de BV hoeft hier geen notaris bij betrokken te zijn. In theorie kan iemand middels de koop van aandelen op de beurs een bedrijf overnemen. Als er voldoende aandeelhouders zijn die hun aandelen willen verkopen kan de persoon of entiteit de controle over het bedrijf verkrijgen. In de praktijk komt het vaker voor dat het bedrijf middels onderhandelingen wordt overgenomen, in dit geval is het proces vaak gelijk aan dat van het overnemen van een BV.	Bij een stichting is er geen sprake van aandelen, omdat een stichting geen eigenaren heeft. In plaats daarvan kunnen activa en verplichtingen van een stichting worden overgedragen door middel van een overdrachtsakte of contract. Dit proces kan ook vereisen dat goedkeuring wordt verkregen van het bestuur en mogelijk andere betrokken partijen. Dit proces kan complexer zijn dan dat van een Vennootschap.
Wat zijn de kosten en administratieve lasten van de rechtsvorm?		
Het oprichten en in stand houden van een BV brengt kosten en administratieve lasten met zich mee. Zo moet er bijvoorbeeld financiële administratie bijgehouden worden, jaarrekeningen opgesteld worden en belastingaangiften gedaan worden. Ook moet er belasting over de winst betaald worden, de winst is de omzet minus inkopen en kosten (hieronder valt ook het salaris van bestuur en andere medewerkers). De belasting op de winst heet vennootschapsbelasting.	Het oprichten en in stand houden van een NV brengt kosten en administratieve lasten met zich mee. Zo moet er bijvoorbeeld financiële administratie bijgehouden worden, jaarrekeningen opgesteld worden en belastingaangiften gedaan worden. Ook moet er belasting over de winst betaald worden, de winst is de omzet minus inkopen en kosten (hieronder valt ook het salaris van bestuur en andere medewerkers). De belasting op de winst heet vennootschapsbelasting.	Ook het oprichten en in stand houden van een stichting brengt kosten en administratieve lasten met zich mee. Echter zijn deze anders dan die van een vennootschap. Binnen een stichting zijn de kosten en belastingen vaak afhankelijk van de specifieke situatie. Zo kan een stichting op veel manieren belastingvoordelen of aftrekposten krijgen als zij een bijdrage leveren aan sociaal of algemeen belang. De administratieve lasten van een stichting wordt uitgevoerd door een penningmeester en betreft alle inkomsten en uitgaven, denk hierbij aan bonnen, facturen en vergoedingen aan vrijwilligers.

Tabel 2.5 Vergelijking tussen de rechtsvormen BV, NV en stichting (5/5)

Besloten Vennootschap (BV)	Naamloze Vennootschap (NV)	Stichting
Welke subsidies kunnen toegekend worden?		
Subsidies zijn over het algemeen bedoeld om bepaalde doelstellingen/ beleidsmaatregelen te ondersteunen. Non-profit organisaties (zoals een stichting) hebben vaak andere doelstellingen dan commerciële bedrijven. Om deze reden gelden er andere subsidies voor dit type rechtsvormen. Voor de Energie & Milieu Investerings Aftrek (EIA/ MIA) moet bijvoorbeeld vennootschapsbelasting betaald worden. Iets wat wel bij een BV en NV gebeurt, maar niet bij een Stichting. Een WIS subsidie kan ook alleen aangevraagd worden door een <i>ondernemer</i>. Om een ondernemer te zijn en te concurreren met andere ondernemers moet er vennootschapsbelasting betaald worden.	Gelijk aan BV.	In sommige gevallen kan een stichting wel in aanmerking komen voor subsidies. Dit is alleen wanneer er vennootschapsbelasting betaald dient te worden. Voor een stichting is dit van toepassing wanneer: - Uw organisatie met een organisatie van kapitaal en arbeid deelneemt aan het economisch verkeer en daarbij winst maakt of streeft naar winst (zij drijft een onderneming). U heeft dan geen vrijstelling voor de vennootschapsbelasting. - Uw organisatie een activiteit ontplooit waarmee zij concurreert met ondernemers, en hierdoor geen vrijstelling ontvangt voor de vennootschapsbelasting. In de basis komt een stichting dus niet direct in aanmerking voor subsidies maar wanneer deze een onderneming drijft, wordt hier een uitzondering voor gemaakt. Zij moet dan wel vennootschapsbelasting betalen.

2.2 De BV is de meest geschikte vorm voor het oprichten van een warmtebedrijf

Zoals duidelijk wordt in tabel 2.1 zitten er veel wezenlijke verschillen tussen de drie rechtsvormen. Elke rechtsvorm heeft zo zijn voor- en nadelen, het is belangrijk om per situatie af te wegen welke rechtsvorm het beste past. De grootste verschillen tussen de drie rechtsvormen liggen voornamelijk binnen het zeggenschap, de overdraagbaarheid, de aansprakelijkheid en de financiën. Op basis van de analyse in bijlage 1 en tabel 2.1 is de volgende conclusie getrokken:

Voor het opzetten van een gemeentelijk warmtebedrijf is de BV de geschiktste vorm omdat de zeggenschap bij de aandeelhouders ligt en de aandelen niet vrij verhandeld mogen worden.

In de statuten kunnen duidelijke afspraken worden gemaakt over het deelnemen, overdragen van aandelen en het in- en uittreden van partijen (zie bijlage 2 voor een voorbeeld). In het geval van een NV zijn aandelen wel vrij verhandelbaar, bijvoorbeeld op de beurs. Hierdoor heeft de gemeente minder zicht en invloed op de komst van nieuwe aandeelhouders en verliest zij in enige mate zeggenschap (ondanks dat er goede afspraken te maken zijn over verschillende soorten aandelen). Een stichting is een rechtspersoon die wordt opgericht met een bepaald doel dat niet gericht is op het maken van winst. Voor het uitvoeren van een bedrijf is de stichting dus een minder geschikte vorm gezien de beperkende commerciële mogelijkheden. **Daarbij staat in het Wetsvoorstel Collectieve Warmte (Wcw) geëist dat een aangewezen warmtebedrijf een in aandelen verdeeld kapitaal moet hebben.** Ook om deze reden valt een stichting af.

In het geval van de gemeente Nieuwkoop geldt dat zij – in ieder geval op het moment van oprichting – 100% van de aandelen willen bezitten in het warmtebedrijf en daarmee de volledige zeggenschap binnen de BV dragen. Dit is in lijn met de wens om te kunnen sturen op publieke waarden. Ook biedt een BV de mogelijkheid om later eventueel andere partijen te laten toetreden in het warmtebedrijf door uit te breiden met dochterbedrijven. Participatie door inwoners danwel inwoners coöperaties zijn binnen een BV op verschillende manieren mogelijk. Zo kunnen inwoners een positie krijgen binnen de Raad van Commissarissen, maar kunnen zij ook via een coöperatie toetreden tot het warmtebedrijf. Hierbij dient de Aanbestedingswet te worden gevolgd. Ook de mogelijkheid tot participatie is in lijn met de wens van de gemeente om inwoners te kunnen laten participeren.

Daarnaast is het voor de realisatie en exploitatie van het warmtenet wenselijk een rechtspersoon op te richten om de risico's voor de gemeente te beperken (1) en kansen in een marktomgeving te benutten (2). De risico's voor de gemeente kunnen beperkt worden door de BV de benodigde contracten te laten afsluiten. Mocht de BV in financiële problemen komen, dan kan overwogen worden om deze failliet te laten verklaren en daarmee de aansprakelijkheid voor de gemeente te beperken. Bij kansen in een marktomgeving kan gedacht worden aan het inzetten op winstgevendende activiteiten en benutten van subsidies en investeringsaftrekken (EIA, MIA) voor bedrijven. Hiermee wordt voornamelijk bedoeld op organisaties die vennootschapsbelasting betalen. Belangrijk om hierbij te benoemen, is dat een BV niet per definitie streeft naar winst of winstmaximalisatie. Indien er sprake is van winst binnen een gemeentelijk warmtebedrijf kan deze worden ingezet ten behoeve van het bedrijf of ten gunste van de afnemers. Er kunnen afspraken worden gemaakt om een maatschappelijke bestemming te geven aan eventuele winst.

Ten slotte kunnen er binnen een BV of NV met meerdere aandeelhouders ook bepaling opgenomen worden over het stemrecht. Zo kan er gekozen worden om de zeggenschap binnen specifieke onderwerpen los van het aandelen percentage te bepalen. Dit kan bijvoorbeeld handig zijn wanneer er zeggenschap verleend wordt aan een participerende partij (bv buurtbewoners) zonder dat zij al te veel eigen vermogen in hoeven te leggen.

3. De holding structuur

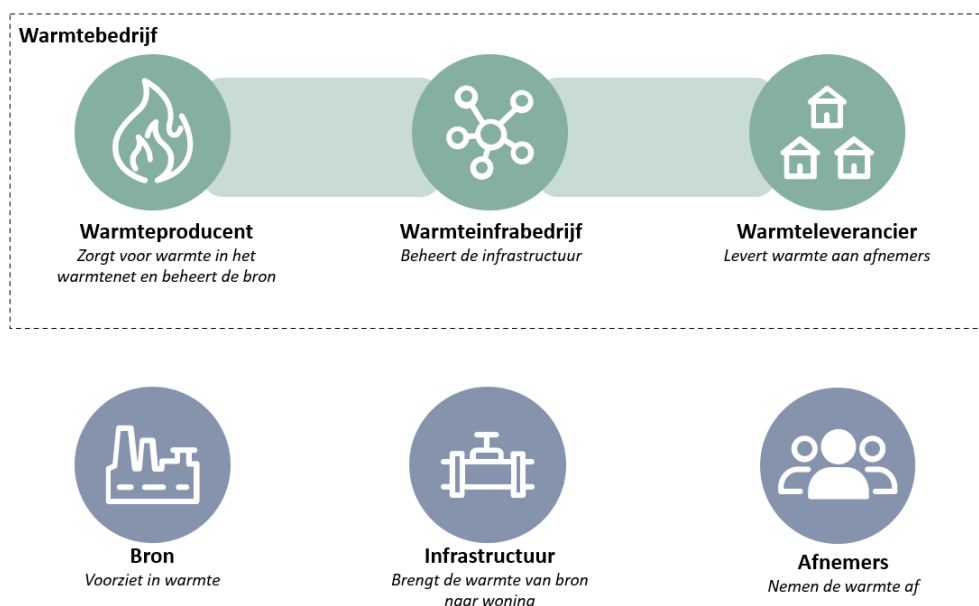
'Een BV is geen BV'

Deze uitspraak heeft u misschien wel eens gehoord. Het is niet ongebruikelijk dat een oprichter van een BV een tweede BV opricht. Die tweede BV heet een *holding*. Je bedrijf zit dan in één of meerdere *werk-BV(s)*, de holding beheert hier 100% van de aandelen van. Een reden om voor deze vorm te kiezen is het spreiden van risico's, flexibiliteit behouden, project gerichte BV's op te zetten of om andere fiscale redenen.

Wat is een holding

Een holding is een vennootschap die als doel heeft om aandelen te houden en controle uit te oefenen over andere vennootschappen. Een holding heeft zelf geen operationele activiteiten (dus geen bedrijfsvoering) maar bezit aandelen in andere bedrijven. Deze bedrijven worden vaak *dochterondernemingen* genoemd. De holding structuur kan dus gebruikt worden om verschillende bedrijven onder één moedermaatschappij te organiseren.

In het geval van een warmtebedrijf kan er bijvoorbeeld gedacht worden om bepaalde onderdelen van het warmtebedrijf op te splitsen in dochterondernemingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het opsplitsen van de productie, infrastructuur en levering [figuur 3.1].

Figuur 3.1 Onderdelen van een warmtebedrijf.

Er kan gekozen worden om de taken van het gehele warmtebedrijf op te splitsen in³:

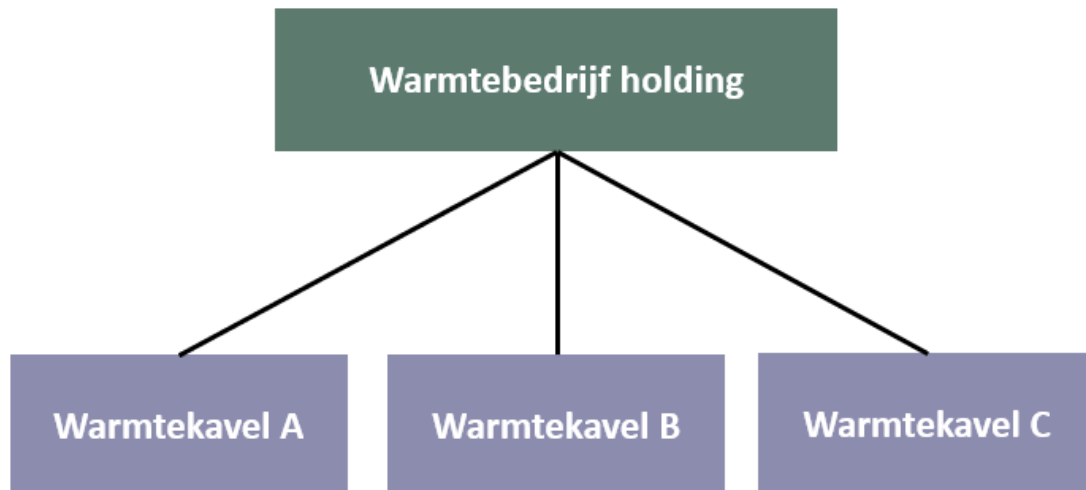
- **De producent**, deze beheert de bron en zorgt voor warmte in het warmtenet
- **De infrastructuur beheerder**, deze beheert de infrastructuur en zorgt dat de warmte van producent naar afnemer getransporteerd wordt
- **De leverancier**, deze zorgt voor de levering van warmte aan klanten, voert onderhoud aan de afleversets uit en beheert de facturatie en klantenservice.

Het moederbedrijf kan ervoor kiezen om 100% van de aandelen in de drie dochterondernemingen bezitten. Op deze manier kan het risico gespreid worden en kunnen bepaalde onderdelen makkelijker

³ Dit is slechts een voorbeeld, er zijn verschillende mogelijkheden om een holding in te richten.

uitbesteed worden. Ook kan het moederbedrijf gemakkelijker nieuwe dochterondernemingen oprichten of specifieke dochterondernemingen verkopen om de juiste focus te behouden.

Een ander voorbeeld zou kunnen zijn om een dochteronderneming op te zetten per warmtekavel⁴. De holding van het warmtebedrijf kan dan de aandelen bezitten van alle warmtekavels in een gemeente terwijl de werkzaamheden per warmtekavel onafhankelijk van elkaar verlopen. Een schematische weergave van zo'n holdingstructuur wordt weergegeven in figuur 3.2.

Figuur 3.2 Holdingstructuur met warmtekavels als dochteronderneming

Op deze manier leent de holding de werkzaamheden uit aan de verschillende warmtekavels. Deze warmtekavels kunnen dan – hoewel ze onder een holding vallen – apart van elkaar opereren en bestuurd worden. Enkele voordelen en voorbeelden van hoe dit in de praktijk plaats vindt zijn:

- Er kan per warmtekavel invulling gegeven worden aan de eventuele participatie van stakeholders en de zeggenschap over de dochteronderneming. Zo kunnen er bewoners van een bepaalde omgeving toetreden in het warmtebedrijf wat alleen voor de betreffende warmtekavel geldt. Ook kan er per warmtekavel een apart bestuur opgesteld worden indien dit gewenst is;
- De holding kan bepaalde medewerkers/ diensten uitlenen aan de dochtermaatschappijen. Zo kan een persoon/ bestuur verantwoordelijk zijn voor één specifiek warmtekavel;
- De warmtekavels presteren los van elkaar, zo kan ervoor gekozen worden om één warmtekavel failliet te verklaren terwijl de andere warmtekavels operationeel blijven. Ook kunnen bepaalde risico's binnen één specifiek warmtekavel gescheiden blijven van de andere warmtekavels. Zo hoeft warmtekavel B niet bij te dragen aan de risicodekking van warmtekavel A, dit kan uiteraard wel als dit gewenst is.

Een soortgelijke structuur als deze wordt bijvoorbeeld gebruikt voor “*Warmtebedrijf Holding Zwolle B.V.*”. Deze wordt verder toegelicht in bijlage 3.

Ook kan er sprake zijn van een combinatie van beide voorbeelden. Er kan een holding worden opgericht met warmtekavels als dochterondernemingen, met aparte BV's per kavel voor bijvoorbeeld de bron, infra en/of levering.

⁴ Een warmtekavel is een specifiek gebied of perceel waarbinnen warmte wordt geleverd aan gebouwen of woningen. Dit kan gaan om één of meerdere collectieve warmtesystemen in een aaneengesloten gebied.

4. Advies

Op basis van de verstrekte informatie en de uitgevoerde analyses is ons advies dat voor de oprichting van een gemeentelijk warmtebedrijf in Nieuwkoop, de Besloten Vennootschap (BV) de meest geschikte rechtsvorm is. Deze keuze wordt ondersteund door het feit dat de gemeente Nieuwkoop de intentie heeft om volledige zeggenschap te behouden door 100% van de aandelen in bezit te hebben bij de oprichting. Een BV biedt de mogelijkheid om duidelijke afspraken te maken over de overdracht van aandelen en het in- en uitreden van partijen, wat essentieel is voor de gemeente om de controle te behouden over het warmtebedrijf. Bovendien ligt de aansprakelijkheid bij de BV zelf en niet bij de bestuurders, wat de financiële risico's voor de gemeente beperkt.

De keuze voor een holdingstructuur kan in de toekomst voor gemeente Nieuwkoop voordelig zijn omdat het een flexibele en risico spreidende organisatievorm is die het mogelijk maakt om verschillende project-BV's (dochterondernemingen) op te richten voor afzonderlijke warmtekavels. Dit maakt het mogelijk om per project specifieke afspraken te maken over participatie en zeggenschap, en om risico's en financiën gescheiden te houden. Een holdingstructuur biedt ook de mogelijkheid om in de toekomst andere partijen, zoals bewonerscollectieven of marktpartijen, te laten toetreden zonder de centrale controle van de gemeente over het warmtebedrijf te verliezen.

Voor het (relatief kleinschalige) warmteproject in Langerhaar is een holding (nog) niet essentieel. Een holdingstructuur hoeft niet vanaf dag 1 al te gebeuren. Het is namelijk altijd mogelijk om op een later moment voor een bestaande BV nog een holding op te zetten. Een belangrijke ontwikkeling op dit vlak is de verkenning voor een op te richten regionaal warmtebedrijf voor Holland Rijnland. Een dergelijk regionaal warmtebedrijf kán in de toekomst als holding functioneren voor het lokale warmtebedrijf in Nieuwkoop.

Bijlagen

Bijlage 1. Rechtsvormen voor het warmtebedrijf

In Nederland zal ieder bedrijf een rechtsvorm moeten kiezen, de rechtsvorm is de juridische vorm van uw bedrijf. Er zijn rechtsvormen met en zonder rechtspersoonlijkheid. Het grootste verschil is dat bij een rechtsvorm **zonder rechtspersoonlijkheid** u met uw privévermogen aansprakelijk bent voor de schulden van uw bedrijf.

Bij een rechtsvorm **met rechtspersoonlijkheid** wordt er een aparte juridische entiteit los van de eigenaren opgezet. Dit betekent dat deze juridische entiteit aansprakelijk is voor schulden en verplichtingen. De eigenaren zelf hebben meestal een beperkte aansprakelijkheid.

Rechtsvormen zonder rechtspersoonlijkheid

Het is niet wenselijk dat gemeente Nieuwkoop aansprakelijk gehouden kan worden voor de schulden van het warmtebedrijf. Om deze reden adviseren wij dat er niet gekozen wordt voor een rechtsvorm zonder rechtspersoonlijkheid. Voor de volledigheid zullen wij deze rechtsvormen wel benoemen.

Commanditaire Vennootschap (CV): Bij een CV wordt er uitgegaan van een investeerder (geldschietter) die geen beheersdaden mag verrichten binnen het bedrijf. Aangezien de gemeente de voorkeur heeft om 100% eigenaarschap van het warmtebedrijf in handen te hebben en een groot deel van de taken zelf uit te voeren is een CV geen geschikte rechtsvorm.

Vennootschap Onder Firma (VOF): Een VOF zal altijd bestaan uit minimaal twee vennoten. De gemeente Nieuwkoop heeft de wens uitgesproken om – in ieder geval in het begin – 100% eigenaarschap te hebben, om deze reden zal de VOF geen geschikte rechtsvorm zijn.

Rechtsvormen met rechtspersoonlijkheid

Nu komen we bij rechtsvormen met rechtspersoonlijkheid en dus beperkte aansprakelijkheid. Deze rechtsvormen zijn interessanter voor gemeente Nieuwkoop.

Besloten Vennootschap (BV): Bij een BV zijn de aandelen in het bezit van een of meerdere partijen. De BV is, een kapitaalvennootschap. In het kort houdt dit in dat het kapitaal verdeeld is in aandelen, aandeelhouders zijn aansprakelijk tot de hoogte van de inleg. De aandeelhouders besturen de onderneming. De enige manier om deel te nemen aan deze rechtsvorm is door een aandeel in het kapitaal te dragen. In de statuten kunnen regels worden opgenomen over het type aandelen dat onder de BV wordt gehouden. Hierbij kunnen regels worden afgesproken over de hoeveelheid aandelen, maar ook de voorwaarden waaronder een aandeel kan worden overgedragen.

Naamloze Vennootschap (NV): Gelijk aan een BV is de NV een kapitaalvennootschap, ook hier zijn aandeelhouders aansprakelijk tot de hoogte van de inleg. Het grote verschil tussen een NV en een BV is dat bij een NV de aandelen vrij verhandelbaar/ overdraagbaar zijn. In het geval van gemeente Nieuwkoop kan dit een nadeel vormen zodra zij niet (meer) 100% van de aandelen in bezit hebben. Zodra dit het geval is, is er geen controle meer op welke partijen in het bedrijf toetreden.

Stichting: Een stichting is een rechtsvorm waarbij een vermogen wordt besteed om een bepaald doel te behalen. Het belangrijkste kenmerk van een stichting is dat er geen leden zijn maar wel een bestuur dat het vermogen beheert en de doelstellingen van de stichting bepaald en uitvoert. Een stichting heeft beperkingen op het gebied van commerciële activiteiten en het uitkeren van winst aan de leden. Een stichting is niet gericht op winst genereren maar puur op het vervullen van een gezamenlijk (vaak maatschappelijk) doel.

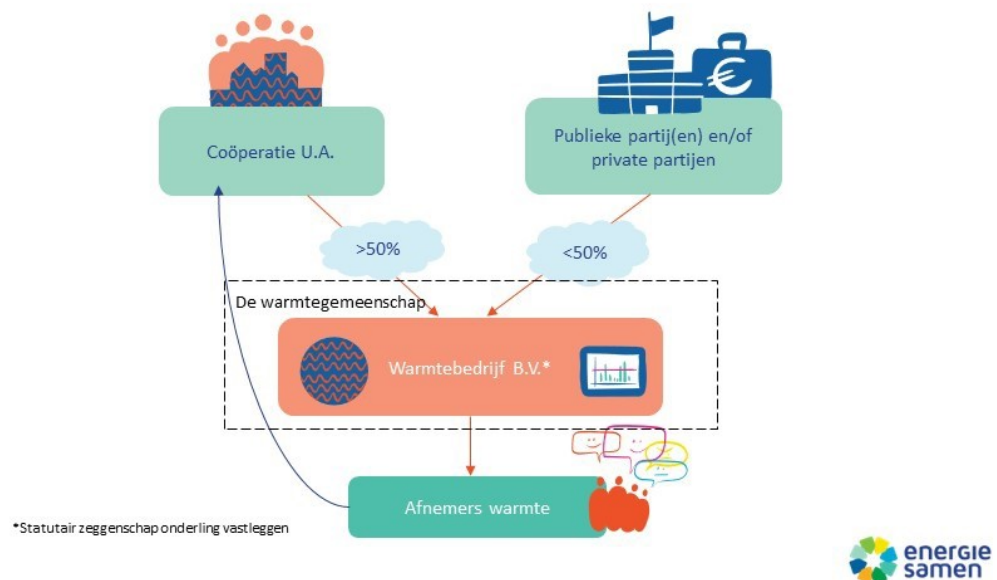
Vereniging: De vereniging is een rechtspersoon met leden welke zich verenigen om een gemeenschappelijk doel te bereiken. Een vereniging bestaat uit leden (minimaal 2). Net zoals een stichting is een vereniging niet primair gericht op het genereren van winst. De winst moet gebruikt

worden voor het gemeenschappelijke doel van de vereniging en mag dus niet uitgekeerd worden aan de leden. Een vereniging heeft geen aandeelhouders.

Coöperatie: De coöperatie is een rechtsvorm die door de wetgever is opgezet als een bijzondere vereniging. Een coöperatie bevindt zich tussen de vennootschap onder firma en de BV/NV. Een coöperatie komt het meest van pas als meerdere (reeds bestaande) ondernemingen een gezamenlijk doel willen bereiken en daarover afspraken willen maken. Het doel wordt dan vastgelegd in verschillende contracten, met de partijen die deelnemen in de coöperatie. Tegelijkertijd wordt in dat contract neergelegd welke verplichtingen de deelnemende partijen jegens de coöperatie hebben. Een coöperatie is niet echt een geschikte ondernemingsvorm, vanwege de aard van deze rechtsvorm. Deze is veel meer gericht op deelnemers die prijsafspraken willen maken, zodat er zoveel mogelijk mededinging plaatsvindt ten behoeve van een eerlijke markt.

Voor het oprichten van een warmtebedrijf bestaat er nog een unieke vorm van coöperatie, namelijk een warmtegemeenschap. Een warmtegemeenschap wordt gezien als een rechtspersoon waar leden/vennoten of aandeelhouders vrijwillig kunnen toe- en uittraden. Binnen een warmtegemeenschap zijn de ontwikkeling en exploitatie van lokale collectieve warmtevoorzieningen in beheer van de bewoners zelf. Het is een eis dat deze gemeenschap milieu- economische- en sociale voordelen aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is biedt. Deze gemeenschap is niet gericht op het maken van winst.

Gezien de wens van gemeente Nieuwkoop om in eerste instantie 100% eigenaarschap van het warmtebedrijf te hebben is een warmtegemeenschap op het moment geen geschikte keuze. Hier bovenop komt dat een warmtegemeenschap een bewonerscollectief is, waarbij de gemeente óf een andere publieke of private partij óók een rol kan spelen, zie afbeelding hieronder van Energiesamen:

Bron: <https://academie.energiesamen.nu/academie/collecties/359/de-warmtegemeenschap/362/governance-modellen-voor-warmtegemeenschappen->

Trechteren naar drie mogelijke rechtsvormen

Het is niet wenselijk dat gemeente Nieuwkoop aansprakelijk gehouden kan worden voor de schulden van het warmtebedrijf. Om deze reden vallen rechtsvormen zonder rechtspersoonlijkheid af. Ook de vereniging en coöperatie vallen af, gezien deze rechtsvormen gebaseerd zijn op respectievelijk meerdere leden en ondernemingen die zich verenigen voor een bepaald doel en hier afspraken over

maken. De gemeente Nieuwkoop is vooralsnog voornemens om als enige partij deel te nemen in en eigenaar te worden van het warmtebedrijf en de publieke taak voor het leveren van energie en warmte op haar te nemen.

Op het eerste gezicht lijkt een BV de meest geschikte rechtsvorm voor het oprichten van een gemeentelijk warmtebedrijf wat voor 100% in bezit van de gemeente is. Echter vraagt het maken van een gegrond besluit meer uitzoekwerk in de vormen NV en een stichting. Deze rechtsvormen zouden ook gebruikt kozen kunnen worden om een warmtebedrijf op te zetten.

Bijlage 2. Voorbeeld statuten overdrachtsbeperking aandelen

Dit voorbeeld komt uit de Concept statuten voor Warmtebedrijf Holding Zwolle BV.

HOOFDSTUK 5. VERPLICHTINGEN VAN AANDEELHOUDERS

Artikel 5.1. Overdrachtsbeperkingen. Blokkering

- 5.1.1 Iedere overdracht van aandelen kan slechts plaatshebben, nadat de aandelen aan de overige aandeelhouders te koop zijn aangeboden op de wijze als hierna is bepaald. Een overdracht krachtens legaat geldt voor de toepassing van de blokkeringsregeling als een overdracht door de erflater.
- 5.1.2 De aandeelhouder die aandelen wenst over te dragen (de 'aanbieder'), deelt aan het bestuur mee welke aandelen hij wenst over te dragen, alsmede de naam van de perso(n)en aan wie hij deze aandelen wenst over te dragen indien de andere aandeelhouders geen (volledig) gebruik maken van hun voorkeursrecht. Deze mededeling geldt als een aanbod aan de medeaandeelhouders tot verkoop van de aandelen.
- 5.1.3 Binnen twee (2) weken na ontvangst van de in artikel 5.1.2 bedoelde mededeling, brengt het bestuur het aanbod alsmede de gegevens als bedoeld in artikel 5.1.2 ter kennis van de andere aandeelhouders.
- 5.1.4 Een aandeelhouder die van zijn voorkeursrecht gebruik wenst te maken (de 'gegadigde'), deelt dit binnen drie (3) weken na verzending van de in artikel 5.1.3 bedoelde kennisgeving mee aan het bestuur van de vennootschap onder vermelding van het aantal aandelen dat hij wenst te verkrijgen. Bij niet tijdige mededeling vervalt het voorkeursrecht. Indien er gegadigden zijn voor meer aandelen dan zijn aangeboden, zal het bestuur de aangeboden aandelen toewijzen naar evenredigheid van het aandelenbezit van de gegadigden. Voor zover toewijzing naar evenredigheid niet mogelijk is, zal een door het bestuur te houden loting beslissen. Aan niemand kunnen meer aandelen worden toegewezen dan waarop hij heeft gereflecteerd. Indien er niet voor alle aangeboden aandelen gegadigden zijn, is het bestuur bevoegd, na daartoe goedkeuring van de algemene vergadering te hebben verkregen één of meer derden ('gegadigden') aan te wijzen door wie die aandelen of één of meer daarvan worden overgenomen.
- 5.1.5 Binnen drie (3) weken na het verstrijken van de in het artikel 5.1.4 vermelde termijn deelt het bestuur aan de aanbieder mee de namen van de gegadigden en het aantal aandelen dat zij wensen over te nemen.
- 5.1.6 De prijs van de aangeboden aandelen zal door partijen in onderling overleg worden vastgesteld, tenzij de aanbieder verlangt dat hij een prijs ontvangt gelijk aan de waarde, vastgesteld door een of meer onafhankelijke deskundigen, die worden aangewezen in onderling overleg. Indien partijen niet binnen vier (4) weken in onderling overleg de prijs hebben vastgesteld of een of meer onafhankelijke deskundigen hebben aangewezen, zal de meest gereede partij aan de voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de benoeming van drie (3) onafhankelijke deskundigen verzoeken, die de prijs van de aandelen vaststellen. Indien de aanbieder en de gegadigden zulks overeenkomen kan met de benoeming van één (1) deskundige worden volstaan.
- 5.1.7 De in artikel 5.1.6 bedoelde deskundigen zijn gerechtigd tot inzage van alle boeken en bescheiden van de vennootschap en tot het verkrijgen van alle inlichtingen, waarvan kennisneming voor hun prijsvaststelling dienstig is.
- 5.1.8 De door de deskundigen vastgestelde prijs wordt medegedeeld aan het bestuur, dat deze onverwijld meedeelt aan de aanbieder en de gegadigden.
- 5.1.9 Gegadigden zijn bevoegd zich terug te trekken binnen één (1) maand na de mededeling van het bestuur bedoeld in artikel 5.1.8. Na terugtrekking van één of meer gegadigden, worden de daardoor vrijgekomen aandelen aangeboden aan de overblijvende gegadigden tegen de vastgestelde prijs; het bepaalde in artikel 5.1.4 vindt ten aanzien van deze aanbidding overeenkomstige toepassing.
- 5.1.10 Binnen twee (2) weken na verloop van de termijn(en) bedoeld in artikel 5.1.9 deelt het bestuur aan de aanbieder mee welke gegadigden over zijn gebleven en het aantal aandelen waarvoor

zij hun voorkeursrecht uitoefenen.

- 5.1.11 De aanbieder blijft bevoegd zijn aanbod in te trekken mits dit geschiedt voordat een maand is verstreken na de mededeling bedoeld in artikel 5.1.10.
- 5.1.12 De gekochte aandelen moeten tegen gelijktijdige betaling van de koopsom worden geleverd binnen twee (2) weken na verloop van de termijn gedurende welke het aanbod kan worden ingetrokken. Tenzij partijen anders overeenkomen, vindt betaling plaats door overboeking op de kwaliteitsrekening van de notaris voor wie die de akte van levering zal worden verleden.
- 5.1.13 Binnen drie (3) maanden nadat door de mededeling bedoeld in artikel 5.1.5 of artikel 5.1.10 vaststaat dat het aanbod niet of niet volledig is aanvaard, kan de aanbieder de aangeboden aandelen vrijelijk overdragen, doch alleen aan de persoon gemeld in het aanbod. Indien een prijsvaststelling heeft plaatsgevonden met toepassing van het bepaalde in artikel 5.1.6, mag de in de vorige zin bedoelde overdracht voorts slechts geschieden voor een prijs die niet lager is dan de overeenkomstig artikel 5.1.6 vastgestelde prijs.
- 5.1.14 Indien de aanbieder niet binnen de in artikel 5.1.12 gemelde termijn zijn verplichting tot levering nakomt, is de vennootschap onherroepelijk gevolmachtigd de aangeboden aandelen over te dragen.
- 5.1.15 De kosten verbonden aan de prijsvaststelling door de in artikel 5.1.6 bedoelde deskundigen, komen ten laste van:
 - a. de aanbieder indien deze zijn aanbod intrekt;
 - b. de aanbieder voor de helft en de gegadigden voor de andere helft voor zover de aandelen door gegadigden zijn gekocht, met dien verstande dat iedere gegadigde in de kosten bijdraagt in verhouding van het aantal door hem gekochte aandelen;
 - c. de vennootschap voor zover van het aanbod geen of geen volledig gebruik is gemaakt.
- 5.1.16 De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing;
 - a. op die overdrachten ten aanzien waarvan alle aandeelhouders hebben medegedeeld af te zien van de naleving van die bepalingen; overdracht kan daarna slechts geschieden gedurende een periode van drie (3) maanden;
 - b. indien de aandeelhouder krachtens de wet tot overdracht van zijn aandeel aan een eerdere houder verplicht is;
 - c. op inkoop en overdracht door de vennootschap van aandelen in haar eigen kapitaal;
 - d. indien alle geplaatste aandelen - met uitzondering van door de vennootschap ingekochte aandelen - worden gehouden door één (1) aandeelhouder;
- 5.1.17 Onder het begrip aandelen worden voor de toepassing van het bepaalde in dit artikel mede begrepen het recht tot het nemen van aandelen, uit aandelen voortspuitende rechten, met uitzondering van rechten op betaalbaar gestelde uitkeringen in geld.

Bijlage 3. Casestudy Warmtebedrijf Holding Zwolle BV

Om de theoretische kennis en concepten die we hebben opgedaan in deze analyse te vergelijken met de realiteit hebben wij een casestudy geselecteerd: Warmtebedrijf Holding Zwolle B.V. Deze casestudy biedt concrete voorbeelden van één Nederlandse gemeente die een warmtebedrijf heeft opgericht. Hieruit kunnen we begrijpen hoe gemeente Zwolle te werk is gegaan, welke lessen zij hebben geleerd en de uitdagingen die zij zijn tegengekomen. Dit helpt ons om te begrijpen hoe de theorie in de praktijk toegepast kan worden en een goed gegrond advies op te stellen voor gemeente Nieuwkoop.

Gemeente Zwolle heeft in 2024 het 'Warmtebedrijf Holding Zwolle BV' opgericht⁵. Dit bedrijf heeft onder anderen de volgende vijf uitgangspunten:

1. Het warmtebedrijf zal in eerste instantie 100% in eigendom zijn van gemeente Zwolle;
2. Het warmtebedrijf zal zich richten op de gehele warmteketen: van duurzame bron, het distributienetwerk tot aan de levering van warmte aan afnemers;
3. In de toekomst biedt het warmtebedrijf de mogelijkheid voor het toetreden van marktpartijen en publieke partijen;
4. Het warmtebedrijf zal opgericht worden als een holding;
5. In de toekomst moeten partijen als bewonerscollectieven toe kunnen treden.

Zoals zichtbaar wordt uit de uitgangspunten van het warmtebedrijf liggen er grote gelijkenissen tussen gemeente Nieuwkoop en Zwolle. Noemenswaardig is dat Zwolle heeft gekozen voor een holdingstructuur met 100% eigenaarschap en voor een BV als rechtsvorm. Op basis van deskresearch zullen wij proberen aan te tonen waarom Zwolle deze keuzes gemaakt heeft. Verder kijken wij ook of en waarom deze keuzes ook passen bij Nieuwkoop.

Keuze voor een BV als rechtsvorm

Gemeente Zwolle heeft ervoor gekozen om het warmtebedrijf op te richten onder de rechtsvorm BV. De voornaamste reden dat Zwolle voor een vennootschap gekozen heeft is omdat het Wetsvoorstel Collectieve Warmte (Wcw) eist dat een aangewezen warmtebedrijf een in aandelen verdeeld kapitaal moet hebben. Verder geeft de gemeente aan dat participatie door inwoners of bewonersinitiatieven binnen een BV op verschillende manieren mogelijk is. Ook dit heeft bijgedragen aan de uiteindelijke keuze voor een BV. Tenslotte heeft Zwolle uiteraard een soortgelijke vergelijking uitgevoerd als in dit document in tabel 2.1 is uitgevoerd, ook hier kwam de BV als de geschiktste rechtsvorm naar voren. Een onderzoek uitgevoerd door de gemeente Eemsdelta toont ook aan dat bij navraag van diverse warmtenetten naar voren kwam dat vrijwel overal gekozen is voor de BV als rechtsvorm⁶.

Keuze voor een holding

Het warmtebedrijf van gemeente Zwolle gaat uit van een holdingstructuur waarmee het mogelijk is om meerdere project-BV's (dochterondernemingen) op te richten. Een voorbeeld van zo'n project-BV is het warmtenet Holtenbroek/Aa-landen. De exploitatie van dit warmtenet, oftewel de bedrijfsvoering (van warmteproductie tot warmtelevering), zal gebeuren onder een aparte dochteronderneming. De reden hiertoe is dat er binnen de holdingstructuur optimaal invulling gegeven kan worden aan risicospreiding, (eventuele) participatie en zeggenschap binnen het warmtebedrijf en haar dochterondernemingen. In de basis huurt de holding medewerkers en diensten in en leent die medewerkers en diensten vervolgens weer uit aan de dochtermaatschappijen.

⁵ [Zwolle zet flinke stappen om aardgasvrij te worden en richt publiek warmtebedrijf op \(nieuws.nl\)](#)

⁶ [Oprichten besloten vennootschap warmtebedrijf Loppersum](#) - Punt 14 (oprichten BV Warmtebedrijf)

Keuze voor 100% eigenaarschap

Gemeente Zwolle ziet het opzetten van een publiek warmtebedrijf waar zij 100% aandeelhouder van zijn als de enige mogelijkheid om vaart te blijven maken in de warmtetransitie en de publieke waarden daarbij zo goed mogelijk te borgen. Voorafgaand aan deze keuze heeft gemeente Zwolle oriënterende gesprekken gevoerd met private en publieke partijen om samen een warmtebedrijf met een publiek meerderheidsbelang op te richten. Hieruit komt naar voren dat op het moment de bereidheid hiertoe niet is. Private partijen hebben moeite met een minderheidsbelang en publieke partijen kunnen op dit moment nog niet de diensten leveren die nodig zijn om een warmtebedrijf op te starten. Echter vindt gemeente Zwolle het wel belangrijk dat in de toekomst de toetreding van deze partijen mogelijk is. Door nu een 100% publiek warmtebedrijf op te richten bewaken ze deze mogelijkheid.

Hoe is het zeggenschap geregeld binnen Warmtebedrijf Holding Zwolle BV georganiseerd.

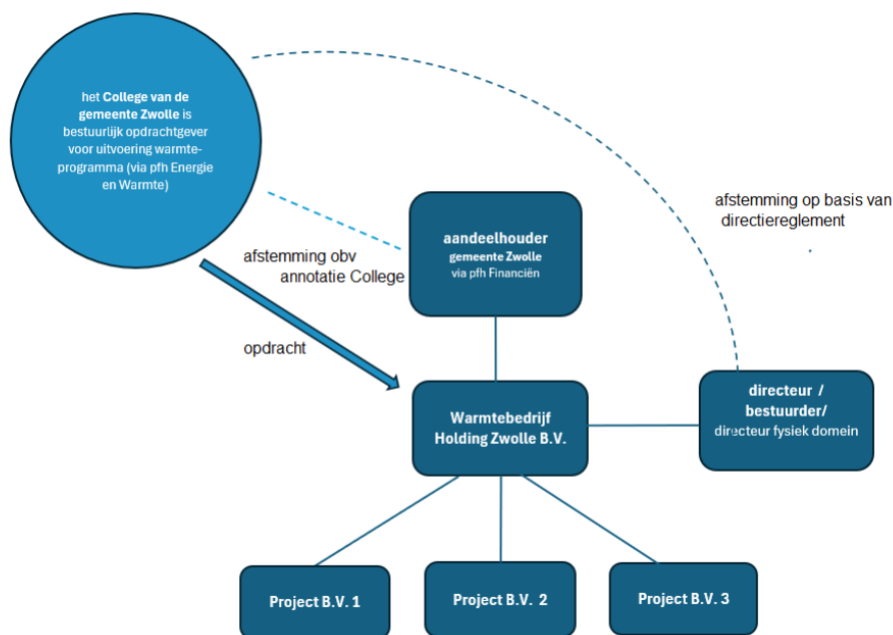
Hoewel Zwolle gekozen heeft voor een holdingstructuur is er een uitgesproken behoefte aan centrale coördinatie en beheersing van de verbonden partijen en dochterondernemingen. De centrale coördinatie wordt bestuurlijk binnen het College belegd bij de vakinhoudelijk betrokken wethouder en de wethouder financiën. De wijze van zeggenschap binnen het warmtebedrijf is vastgesteld in de statuten en ziet er voor Zwolle als volgt uit [figuur A]:

Directeur- bestuurder (kwartiermaker):

De kwartiermaker wordt de directeur-bestuurder van het Warmtebedrijf. Zolang er nog geen kwartiermaker is wordt de directeur fysiek domein van de gemeente Zwolle tijdelijk benoemd tot directeur-bestuurder van het Warmtebedrijf. In het directiereglement (dat onderdeel uitmaakt van het *inrichtingsbesluit*) wordt invulling gegeven aan de (publieke)waarden en (beleids)uitgangspunten waaraan de directeur uitvoering moet geven aan zijn taak en worden de (vertegenwoordigings)bevoegdheden van de directeur vastgelegd.

Algemene Vergadering (AV):

De publiekrechtelijke rechtspersoon gemeente Zwolle is (bij aanvang) enig aandeelhouder en wordt in beginsel vertegenwoordigd door de burgemeester (artikel 171 van de Gemeentewet). Via een volmachtsbesluit kan de burgemeester een wethouder aanwijzen die de gemeente (als aandeelhouder) vertegenwoordigt (dit zal de wethouder financiën zijn).

Figuur A Zeggenschap binnen warmtebedrijf Zwolle (Gemeente Zwolle, 2024)

Algemene informatie over de zeggenschap binnen een BV is te vinden in Bijlage 4.

Bijlage 4. Zeggenschap binnen een BV

Zeggenschap over het warmtebedrijf ligt bij de eigenaren van dat warmtebedrijf, wanneer dit een BV is, zijn dat de aandeelhouders. De aandeelhouders van het warmtebedrijf zullen zelf ook rechtspersonen zijn, zoals een coöperatie van bewoners, gemeente Nieuwkoop zelf of een bedrijf.

De aandeelhouders hebben in ieder geval de bevoegdheid om de directie te benoemen en te ontslaan. Daarnaast bepalen de statuten, of een specifiek directiestatuut, welke beslissingen de directie zelfstandig kan nemen en bij welke beslissingen de instemming van de aandeelhouders nodig is. Aandeelhouders kunnen bijvoorbeeld directe zeggenschap hebben over:

- De directie van de BV benoemen en ontslaan
- Goedkeuring van de jaarrekening en begroting
- Winstbestemming
- Beleid vaststellen (o.a. tariefbeleid, investeringsbeleid)
- Statuten- en reglementswijziging
- Verkoop van het warmtebedrijf

Als het warmtebedrijf meerdere aandeelhouders heeft kan de zeggenschap (het stemrecht) evenredig worden verdeeld met het bezit van aandelen. Een meerderheid van de aandelen betekent dan ook een meerderheid van de stemmen. Maar dat hoeft niet. Dit kan ook anders worden bepaald in de statuten van het warmtebedrijf.

Zeggenschap gaat in veel gevallen evenredig op met eigendom: het percentage aandelen van elke partner bepaalt vaak naar rato het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Maar een meerderheid van de aandelen geeft niet automatisch ook de doorslaggevende stem in alle besluitvorming.

Er bestaan bijvoorbeeld aandelen die de aandeelhouder extra rechten geven.

- Prioriteitsaandelen (ook wel 'gouden aandelen' genoemd) geven aanvullende zeggenschapsrechten, zoals een vetorecht over bepaalde besluiten.
- Preferente aandelen bieden juist extra voordelen bij het uitkeren van dividend.
- Er bestaan ook aandelen zonder recht op uitkering van de winst (winstrechtloos) of zonder zeggenschapsrechten (stemrechtloos).

Ook kan er in de statuten van het BV aanvullende regels worden opgenomen over zeggenschap en besluitvorming. Statuten kunnen bijvoorbeeld bepalen dat voor sommige besluiten een 'simpele meerderheid' niet voldoende is, maar dat er 70% voor nodig is, of dat de zeggenschap ligt bij een aandeelhouder die de minderheid van de aandelen heeft.

Bovendien kan in de statuten worden bepaald dat voor bepaalde besluiten een groter percentage van de stemmen nodig is.